

1

Pædagogiske Psykologers Forening
Stockholmsgade 27 - 2100 København Ø
Tlf. 35 25 97 25 - E-mail: ppf@dp.dk

23.juni 2013

Børne- og Undervisningsminister
Christine Antorini

Forspørgsel om genoprettelse af cand.pæd.psyk.uddannelsen

Siden 2000 har der været ført drøftelser om genopretning af cand.pæd.psyk.uddannelsen i forlængelse af, at denne uddannelse udgik af kandidatuddannelserne på Danmarks Pædagogisk Universitet (DPU) i 2004, hvor alle kandidatuddannelser blev to-årige. Derfor passede den 3-årige cand.pæd.psyk.uddannelse efter DPU's mening ikke ind i dette mønster.

Efterfølgende er der i bilag 1 beskrevet det langstrakte forløb siden 2000 om genetablering af uddannelsen, hvor det har været meget tydeligt, at der har været mange interesser, der har søgt at forhindre, at der findes en løsning på dette spørgsmål.

Bilag 2 omhandler kort faglig argumentation for, hvorfor det er vigtigt, at cand.pæd.psyk.uddannelsen fortsat består.

Psykologtitlen er beskyttet i psykologloven, hvor kun to uddannelser berettiger til psykologtitlen – nemlig cand.pæd.psyk.- og cand.psyk.uddannelsen.

Folketinget har vedtaget dette, så det vil være et vigtigt spørgsmål for mig at rejse, om ikke uddannelsessystemet bør kunne levere de uddannelser, som folkettinget har vedtaget?

Senest har Aarhus Universitet skrevet til minister Morten Østergaard, at de fagligt ikke kan tilrettelægge en cand.pæd.psyk.uddannelse inden for de aftalte rammer på 3½ år oveni en professionslæreruddannelse + liniefag i specialpædagogik + speciale inden for det specialpædagogiske område + mindst to års undervisningspraksis.

Det virker jo lidt besynderligt, eftersom Aarhus Universitet allerede i 2008 selv udarbejdede den nævnte model og påviste, at de nødvendige ECT-point er til stede.

Det virker også underligt, når det forholder sig sådan, at den hidtidige uddannelse som cand.pæd.psyk. gennem alle 40 år har været en 3-årig kandidatuddannelse oveni en læreruddannelse.

Endelig forekommer det uforklarligt, at Aarhus Universitet (Psykologisk Institut) på intet tidspunkt har søgt at inddrage psykologafdelingen på det tidligere DPU, idet det forekommer nærliggende at inddrage ekspertisen her, hvor der i forvejen er stor succes med den to-årige kandidatuddannelse i pædagogisk psykologi. Det må være muligt at lave en vis koordination af konkrete fag.

I hele tidsforløbet siden 2000 har de psykologiske institutter på universiteterne i Aarhus og København været hårdnakkede modstandere af enhver løsningsmodel, og de har været støttet af Dansk Psykolog Forening.

Vi er derfor meget spændte på, hvilke muligheder ministeren ser for at få løst dette klare behov, som står meget centralt i forhold til folkeskolens store udfordringer med at arbejde med øget inklusion gennem udvikling af almenundervisningen?

20.juni kom der endnu en faglig rapport, der klart konkluderer, at folkeskolens lærere har brug for psykologer med didaktiske kompetencer inden for skoleområdet (SFI og Aarhus Universitet – Dokumentationsprojektet: Kommunernes Omstilling til Øget Inklusion pr. marts 2013 – s. 59-61).

Udviklingen er gået fra, at cirka 2/3 af psykologerne på PPR har været læreruddannede, men nu er det omvendt. Det store flertal af cand.pæd.psyk'ere er i 50erne og 60erne, så det haster med at finde en løsning.

Det er meget vigtigt, at en løsning respekterer fortsat ligestilling mellem de eksisterende psykologgrupper – om fornødent gennem en ændring af psykologloven og reglerne for autorisation.

I hele forløbet siden 2004 har mange færdiguddannede kandidater i den to-årige uddannelse i pædagogisk psykologi på DPU efterspurgt deres meritmuligheder for at færdiguddanne sig til psykolog, som mange finder, at de er blevet lovet af det daværende DPU.

Hertil kommer de mange læreruddannede, der forsøger at tilrettelægge deres fremtidige uddannelsesplaner i forhold til cand.pæd.psyk.uddannelsen, og som oplever den store usikkerhed om opstartstidspunkt, der hvert år bliver ændret.

Venlig hilsen

Bjarne Nielsen

Formand for Pædagogiske Psykologers Forening
(tidl. Skolepsykologernes Landsforening)

Forespørgelsen er sendt med enslydende indhold til minister Morten Østergaard (ansvarlig bl.a. for videregående uddannelser) , minister Christine Antorini (ansvarlig bl.a. for folkeskolens forhold) samt til Udvalget for Forskning, Innovation og Videregående uddannelser og til Børne- og Undervisningsudvalget)

Bilag1

Tidsforløb af sagsbehandlingen af genoprettelse af cand.pæd.psyk.uddannelsen**Forhistorien og begrundelsen for uddannelsen som vigtig for folkeskolen**

Folkeskolens behov for læreruddannede psykologer har været tydeligt siden 1930'erne, hvor de første skolepsykologstillinger blev oprettet. Det drejede sig om læreruddannede med en efterfølgende uddannelse som mag.art i psykologi (fem-årig forskningsuddannelse).

I 1944 blev cand.psyk.uddannelsen påbegyndt på Københavns Universitet for at sikre dette behov. Den psykologiske kandidateksamen bestod af 3 år som overbygning på en læreruddannelse.

I 1960 blev cand.psyk.uddannelsen 5-årig, og der var ikke krav om en læreruddannelse, selv om læreruddannede fortsat var optagelsesberettigede – også selv om de ikke havde gymnasieuddannelse.

I 1965 blev cand.pæd.psyk.uddannelsen påbegyndt på Danmarks Lærerhøjskole (DLH). Der var tale om en 3-årig kandidatuddannelse, der forud krævede læreruddannelse med liniefag i specialpædagogik. Sidstnævnte kunne erstattes af et ét-årigt fuldtids årskursus i psykologi på DLH.

Uddannelsen som cand.pæd.psyk. blev videreført på DLH og senere DPU frem til 2004 med lidt varierede former. Der var hele tiden tale om en tre-årig overbygning på læreruddannelsen – i en periode med et praktikforløb på ¼ årsværk. I de senere år optog man også fx pædagoger og sygeplejersker.

I 1993 blev psykologloven vedtaget. Her ligestilles de to psykologuddannelser – cand. psyk. og cand.pæd.psyk. – med baggrund i identiske krav i psykologifag og eksamenskrav med udveksling af censorer, som det har været tilfældet fra uddannelsens start i 1965. Begge psykologuddannelser giver mulighed for at søge at gennemføre autorisationsuddannelse og søge autorisation hos psykolognævnet.

Fra 2004 overgik alle kandidatuddannelser på DPU til at være to-årige – herunder en kandidatuddannelse i pædagogisk psykologi. Den tre-årige cand.pæd.psykuddannelse passede ikke ind i dette system.

Det langstrakte forløb i debatten om videreførsel af cand.pæd.psyk.uddannelsen

Eftersom folkeskolens behov for læreruddannede psykologer ikke er blevet mindre med årene, jfr. bl.a. det aktuelle behov for arbejdet med inklusion og udvikling af almenundervisningen, har der siden 2000 været ført intensive drøftelser om, hvorledes cand.pæd.psyk.uddannelsen kan videreføres.

Drøftelserne har været ført på DPU, med universiteterne, i de involverede ministerier, i de faglige foreninger – herunder Danmarks Lærerforening samt ikke mindst fra arbejdsgiverside repræsenteret af Kommunernes Landsforening.

I de første år var debatten centreret om krav fra DPU om, at en ny cand.pæd.psyk.uddannelse skulle bestå af 2 + 2 år. På dette tidspunkt blev det 4-årige forløb afvist af bl.a. Danmarks Lærerforening (DLF) og Kommunernes Landsforening (KL) under henvisning til, at det betød et ekstra studieår i forhold til den tidligere uddannelse som cand.pæd.psyk.

Ministeriet for Videnskab og Forskning m.v. har været engageret i sagsforløbet gennem hele tidsperioden siden 2000. Der har været nedsat arbejdsgrupper med repræsentanter fra universiteternes psykologiske institutter og KL, og der er fremkommet rapporter med forskellige forslag.

PÅ DPU mente nogle i lang tid, at den nye to-årige kandidatuddannelse i pædagogisk psykologi kunne tilfredsstille kommunernes behov for faglig hjælp fra Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR).

Lignende forslag har været gentaget flere gange i forløbet om at oprette særlig autorisation for pædagogisk psykologer i forbindelse med at etablere en særlig uddannelse for disse, der ikke giver mulighed for at betegne sig som psykolog i henhold til psykologloven, og dermed heller ikke mulighed for at søge autorisation hos psykolognævnet.

Over for dette har ikke mindst Kommunernes Landsforening og Danmarks Lærerforening fremhævet, at dette uvægerligt vil føre frem til A og B psykologer, og at det vil være nærmest umuligt at forklare forældre m.fl., at B psykologer kan bruges fornuftigt.

Kommunernes Landsforening ved formanden har i mange skrivelser til Videnskabsministeren gennem årene begrundet kommunernes og folkeskolens behov for genetablering af cand.pæd.psyk.uddannelsen, bl.a. i skrivelser til ministeren af 17/5-2002, 29/6-2005, 16/10-2006, 15/2-2007. Det samme har været tilfældet i et tilsvarende antal skrivelser fra Danmarks Lærerforening ved formanden. Herudover har der i forløbet været fulgt op med møder i ministeriet og direkte kontakter.

Videnskabsministeriet har siden 2005 fremlagt forskellige modeller for udformning for en cand.pæd.psyk.uddannelse, der sikrer, at den er på niveau med cand.psyk.uddannelsen, således at den giver adgang til den generelle psykologautorisation.

Der har været forslag om en ny tre-årig kandidatuddannelse, et fordelt forløb med en to-årig kandidatuddannelse med en overbygning på 1 eller 1½ år. Der har også været et forslag om, at læreruddannede skulle have en fast merit på bacheloruddannelsen på psykologstudiet på fx 2 år. I alle tilfælde har der været modstand mod forslagene fra de universiteter, der udbyder cand.psyk.uddannelsen med henvisning til, at disse modeller ikke sikrer de nødvendige ECT-point.

I 2008 fremlagde Aarhus Universitet et forslag med en 2-årig kandidatuddannelse i pædagogisk psykologi ovenpå en professionsbachelor som lærer med liniefag i specialpædagogik og speciale inden for det specialpædagogiske område. Efter mindst 2 års erfaring som lærer skal der herefter gennemføres en 1½ årig masteruddannelse, før den studerende kan kaldes cand.pæd.psyk. og dermed psykolog i henhold til psykologloven.

Modellen blev beskrevet som rummende de nødvendige ECT-point.

Denne model blev godkendt af Videnskabsministeriet, Kommunernes Landsforening og Danmarks Lærerforening.

Videnskabsministeriet gennemgik modellen på møde med Aarhus universitet den 5.januar 2010, hvor begge parter blev enige om indholdet med den forståelse, at studerende til den nye kandidatuddannelse skulle kunne optages i 2012.

Modellen blev derefter beskrevet nærmere i fællesskab mellem medarbejdere i Videnskabsministeriet og Aarhus Universitet.

7.februar 2011 skriver departementschef Uffe Toudal Pedersen til rektor Lauritz B. Holm fra Aarhus Universitet og beder rektor om at gå i gang med at udvikle det nye uddannelsesesforløb – herunder beskrive procesforløb og tidsplan.

16.februar 2012 skriver rektor Lauritz B. Holm ved fuldmægtig Julie Goodall til formanden for Pædagogiske Psykologers Forening, at Aarhus Universitet er i gang med at beskrive uddannelsen, så den kan fremsendes til akkreditering inden 1.maj 2012.

Kommunernes Landsforening fremsender i forløbet vurdering af såvel behov som antal studerende, bl.a. i skrivelse til Aarhus Universitet af 6/6-2012. KL's vurdering gentages i møde i Forskningsministeriet den 9/9-2012.

Aarhus Universitet ved rektor Lauritz B. Holm skriver til Ministeriet for Forskning m.v. den 19/3-2013, at universitetet ikke ser sig i stand til udfylde den aftalte uddannelsesmodel på en fagligt forsvarligt måde. Der henvises til grundige sonderinger med de faglige miljøer, og at den ikke vil kunne indeholde de nødvendige ECT-point.

I stedet omtales alternative modeller, og der foreslås en snarlig drøftelse med ministeriet og Kommunernes Landsforening.

Kommunernes Landsforening og Danmarks Lærerforening har 11/4-2013 fremsendt fælles skrivelse til Forskningsminister Morten Østergaard og Børne – og undervisningsminister Christine Antorini og anmodet om et møde om sagen.

Minister for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser Morten Østergaard fremsender svar til formand for KLs Børne- og Kulturudvalg Jane Findahl og næstformand for Danmarks Lærerforening Dorte Lange den 10.juni d.å., hvor han tilkendegiver, at ministeriet ikke har mulighed for at tvinge Aarhus Universitet til at indfri den indgåede aftale om uddannelsesforløbet for cand.pæd.psyk.uddannelsen.

Samtidig tilkendegives et løfte om at drøfte med uddannelsessektoren, hvordan det sikres, at folkeskolen også fremover får den fornødne psykologfaglige bistand knyttet til skolerne.

23.juni 2013 Bjarne Nielsen

Bilag 2

Faglig argumentation for, at kommuner fortsat har behov for en cand.pæd.psyk. uddannelse i folkeskolen

Folkeskolen har som nævnt i mange år haft brug for læreruddannede psykologer.

Cand.psyk.uddannelsen, der opstod i midten af 1940'erne var oprindeligt en tre-årig overbygning på læreruddannelsen.

Da cand.psyk.uddannelsen blev femårig, blev grunden lagt for den treårige cand.pæd.psyk.uddannelse fra 1960'erne – fortsat oven i en læreruddannelse.

Begge psykologuddannelser har altid været ligeværdige psykologuddannelser, hvilket også fremgår af psykologloven fra 1993.

I 1971 blev den lovgivningsmæssige grund lagt for udbygning af skolepsykologisk rådgivning (nu Pædagogisk Psykologisk Rådgivning – PPR) for samtlige kommuner i landet – ofte i form af et fælleskommunalt samarbejde.

Kemp-udvalget lagde i 1971 rammerne for det tværfaglige personale, hvor der psykologmæssigt var læreuddannede psykologer (skolepsykologer) og ikke-læreruddannede psykologer (psykologer, der efterfølgende skulle gennemføre en to-årig klinisk efteruddannelse, der blev godkendt af Undervisningsministeriet).

Fra starten var der omkring dobbelt så mange skolepsykologer som kliniske psykologer.

Psykologernes arbejde blev beskrevet i en række rapporter og betænkninger (Kemp (1971), Ulrich (1983), PPR-rapport (1996) og PPR-vejledning (2000)).

Psykologarbejdet blev tilsvarende beskrevet i skiftende bekendtgørelser og vejledninger for folkeskolens specialundervisning siden 1971.

Psykologarbejdet har altid været to-delt:

- Arbejdet med enkeltelevers problemer/udfordringer
- Arbejdet med det pædagogiske miljøes indhold og organisation

Førstnævnte arbejde indebærer bl.a. faglig udredning af elever med særlige behov med forslag om henvisning til specialforanstaltninger. .

Sidstnævnte omfatter mange typer af bredere indsatsformer med fokus på at udvikle skolens/klassers læringsmiljø – herunder medvirke til at udvikle faglige kompetencer hos lærerne.

PPRs styrke har altid været dets tværfaglighed med forskellige typer af psykologer samt overvejende læreruddannede konsulenter med forskellig specialpædagogisk erfaring. Det giver PPR mulighed for at medvirke i alle typer af faglige opgaver på skolen i forhold til såvel enkeltelever som grupper, klasser, systemer samt hele skolen som institution.

Det gælder også på småbørnsområdet med dets forskellige institutionstyper.

Ikke mindst har samspillet mellem de læreruddannede psykologer og de ikke-læreruddannede psykologer været meget frugtbar siden begyndelsen af 1970'erne.

De læreruddannede psykologer har et værdifuldt kendskab til skolen som system og kultur. De kender lærernes arbejdsopgaver og vilkår.

I den nuværende situation, hvor der er fokus på øget inklusion, medfører det et intensiveret fokus på udvikling af den almindelige undervisning. Det medfører et skift fra primært at betragte elevers problemer som individuelle problemer, der kræver diagnosticering og henvisning til specialforanstaltninger, til at skulle ses i sammenhæng med elevens samlede situation i skole, fritid og hjem – den systemorienterede synsvinkel.

De læreruddannede psykologer har altid været dem, der har haft de bedste kompetencer til at arbejde med de pædagogisk-psykologiske problemstillinger på skolen og i den enkelte klasse. Det er en helt uvurderlig kompetence både at have psykologfaglig viden og kendskab til børns udvikling og risiko for fejludvikling, grundlæggende didaktisk viden og erfaring og samtidig kunne sætte det ind i en samlet organisationsmæssig ramme. Det er hensigtsmæssigt at have disse kompetencer samlet i én psykologindsats.

Det har været PPRs store styrke gennem årene siden 1971.

Der er nu vedtaget en inklusionslovgivning i folketinget, hvor specialundervisningsbegrebet bliver forbeholdt elever, der går i specialskole/klasse eller har behov for mindst 12 ugentlige støttelektioner. PPR skal fortsat medvirke med faglig udredning og fremsættelse af forslag til specialforanstaltninger for disse elever på vegne af skolelederen. Det betyder en skærpelse af kravene til PPR's medarbejders føling med og kendskab til almenundervisningen.

For elever med mindre behov end 12 ugentlige lektioner skal PPR medvirke med at udvikle og kvalificere almenundervisningen. Det vil blive beskrevet i en kommende vejledning, hvor der vil blive stillet forventninger til PPR-psykologerne om dels at medvirke i samarbejdet på skolen mellem lærere, faglige ressourcelærere og skoleleder i skolens ressourcecenter, og dels at kunne medvirke med en række relevante bredere indsatsformer i forhold til lærere, skole og forældre, jfr. efterfølgende bilag.

Det vil kræve, at PPR råder over et tilstrækkeligt antal læreruddannede psykologer, der med sin dobbeltuddannelse og lærererfaring vil kunne sikre, at det samlede PPR – inkl. begge psykologgrupper – kan bistå lærerne og skolen i udvikling af almenundervisningen og skolen som system.

23.juni 2013 Bjarne Nielsen